

EL MISTERI DELS GUACAMAIS

Activitat d'educació ambiental per a Primària

PRESENTACIÓ

Els guacamais són espècies de lloros que estan en greu perill d'extinció a causa de la destrucció del seu hàbitat per l'expansió de l'agricultura, la caça directa dels exemplars i la captura d'animals joves per destinar-los al comerç il·legal d'ocells de companyia.

Aquesta activitat es basa en un joc de rol en el que els alumnes faran el paper dels diferents col·lectius implicats en el comerç il·legal de guacamais.

Edat recomanada

7 – 12 anys

Temàtica

Comerç il·legal d'espècies exòtiques, espècies en amenaçades, biodiversitat

OBJECTIUS

- Descobrir i comprendre el problema del tràfic il·legal d'espècies
- Conèixer amb profunditat els guacamais i la seva problemàtica
- Aprendre tècniques de debat i argumentació
- Estimular l'anàlisi crític de la realitat, la discussió, el diàleg i el consens per adoptar actituds crítiques respecte la conservació de les espècies i la natura

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Es planteja un **joc de rol** en el qual es plantejarà un cas inicial i els objectius del joc seran:

- Descobrir els rols de tots els participants i els culpables de la situació
- Decidir què s'ha de fer a partir d'ara

El cas (10 minuts)

Es fa una breu explicació sobre el comerç il·legal de guacamais.

Després, es planteja un cas que ha aparegut als diaris aquest matí: «Títol de la notícia: El misteri dels guacamais engabiats. Notícia breu: aquesta matinada la unitat especial dels mossos d'esquadra de delictes contra el medi ambient ha descobert 10 gàbies de guacamais al mig de la plaça de la ciutat».

Els rols

Es crearan diversos rols per als jugadors (rols i colors secrets):

- **Policies** (blau): han de descobrir als traficants, comerciants i clients.
- **Periodistes** (lila): han de descobrir prou informació per fer difusió del problema i redactar una notícia.
- **Ecologistes** (verd): han de descobrir als culpables de la situació: traficants, comerciants i clients, i pensar com sensibilitzar.
- **Traficants – transportistes** (vermell): han d'aconseguir que no els descobreixin, però s'ha de tenir en compte que no poden dir mentides quan els interroguen, només amagar informació.
- **Comerciants** (groc): han d'aconseguir que no descobreixin la seva activitat il·legal i que els deixin seguir amb el comerç obert. No poden dir mentides quan els interroguen, només amagar informació.
- **Clients** (taronja): el seu objectiu és que no els descobreixin.
- **Testimonis** (sense color específic): han d'explicar als policies, periodistes i ecologistes el que han vist o sentit.

Reunió per grups (10 minuts)

Es repartiran targetes de tots els colors a parts iguals, aconseguint grups de 4 o 5 alumnes per a cada color/rol. Els alumnes de cada color es reuniran en un racó de la classe. La/el mestre passarà per cada grup i els hi dirà quin és el seu rol i el seu objectiu.

Els grups de colors freds (policies, periodistes, ecologistes) hauran de fer una valoració dels fets i prepararan una estratègia per als interrogatoris i entrevistes per treure l'entrellat del que ha passat, sense perdre de vista el rol de cadascú.

Els grups de colors càlids (traficants, comerciants, clients) hauran d'inventar-se una explicació plausible sobre el seu paper en l'aparició d'aquestes gàbies a la plaça. El/la mestre hauria d'anar passant per les reunions per assegurar-se que la història sigui el més homogènia possible (que encaixi al màxim la versió del traficant amb el comerciant i el client). Què ha passat aquesta matinada? Què han fet, o vist o sentit? Quina serà la seva reacció davant dels interrogatoris? Què creuen que passarà amb aquests guacamais?

Els **testimonis** seran: 1 alumne seleccionat entre els traficants (que no farà de traficant però sabrà tota la seva història perquè haurà estat a la reunió), 1 alumne seleccionat entre els comerciants (que no farà de comerciant, només de testimoni amb la informació que té), i 1 alumne seleccionat entre els clients (que no farà de client, només de testimoni).

La investigació (20 minuts)

Tots els alumnes deambularan per la classe (aconseguir cert espai lliure per caminar, sense taules i cadires pel mig) i aniran tenint converses els uns amb els altres, sempre tenint present el seu rol i l'objectiu del seu personatge.

VALORACIÓ

Per a la valoració d'aquesta activitat cal tenir presents els següents indicadors:

- Actitud crítica, dialogant i creativa
- Participació activa en el joc i implicació emocional en el desenvolupament
- Actitud d'empatia i responsabilitat amb els guacamais

INFORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA

Els guacamais són ocells de la família dels lloros, originaris dels països del Centre i Sud Amèrica. Se n'han documentat 25 espècies, però en l'actualitat només en queden 17 a causa de la contínua explotació forestal i la seva captura per al comerç il·legal, i d'aquestes 17 la majoria estan amenaçades o en perill d'extinció.

En el seu estat natural, els guacamais són éssers altament sociables i molt intel·ligents. Viuen en grups grans i estableixen parelles permanents. Passen la major part del temps empolainant-se mútuament o buscant aliment (fruits i llavors), i poden viure més de 60 anys.

La seva bellesa i popularitat els converteix en un blanc important del comerç d'animals exòtics. S'estima que el preu d'un guacamai al mercat negre pot arribar als 1000€, i es calcula que cada any hi ha 50.000 exemplars de guacamai que són exportats il·legalment dels seus països. Només una part d'aquests sobreviurà a la manipulació, transport, comerç i les malalties relacionades amb la captivitat. A més a més, mantenir-los en captivitat els produeix estrès i depressió, arribant a desencadenar-los comportaments anormals com arrencar-se les plomes. Actualment s'estan desenvolupant programes de cria en captivitat a tot el món per aconseguir aturar les captures d'animals salvatges.

RECURSOS

- El guacamai vermell a Costa Rica a [Edu3.cat](#)
- Un terç de les espècies de lloros en perill d'extinció – [Ara.cat](#)
- El guacamai a la [Wikipèdia](#)
- El guacamai jacint al Zoo de Barcelona
- El guacamai al [National Geographic](#)
- El guacamayo en peligro de extinción – documental

